

Tekst 31: [A. Labuda], *W walce o poczucie narodowe Kaszubów*, „Zrzesz Kaszëbskô”, nr 18 z 15 VII 1933, [s. 1].

Komentarz: *Artykuł został opublikowany również w numerze 20a z 22 VII 1933 r., ale bez następującego fragmentu, który został skonfiskowany: „Ponieważ w tym samym duchu, co szkoła, działa także cała literatura i prasa polska, przeto występujemy w słusznej reakcji i podejmujemy walkę do ostatniego tchu w obronie duchowego bytu Kaszubów.”*

W walce o poczucie narodowe Kaszubów

Kaszubi, ostatni potomkowie wielkiego niegdyś narodu pomorskiego, skazani są dzisiaj na ostateczne wynarodowienie. Znajdują się niejako między kowadłem germanizacji a młotem polonizacji.

Naród pomorski od czasu utraty swej niezależności (1294r.)¹, przechodząc okropne burze dziejowe, zwolna, ale systematycznie tracił poczucie swej narodowości. Jedni zostali zgermanizowani, drudzy spolonizowani. Ostali się tylko dzisiejsi Kaszubi, którzy zachowali wiernie i język i obyczaje wielkich swoich przodków. Ale i oni są dzisiaj skazani na utratę samowiedzy swej odrębności narodowej. Zarówno bowiem jak Niemcy starali się to poczucie zagłuszyć w Kaszubach przez szkołę pruską, tak dzieje się i obecnie w szkołach polskich.

Mówi się wprawdzie, że szkoła nie dąży do zniwelowania cech odrębności kaszubskich, wobec czego pielęgnuje się nawet regionalizm, ale wiemy dobrze, że właśnie ten regionalizm, który się pielęgnuje w szkołach polskich na Kaszubach, jest zatruty jadem obłudy i ma właśnie zabijać w młodym pokoleniu poczucie narodowe Kaszubów.

Ponieważ w tym samym duchu, co szkoła, działa także cała literatura i prasa polska, przeto występujemy w słusznej reakcji i podejmujemy walkę do ostatniego tchu w obronie duchowego bytu Kaszubów.

Nie po to broniliśmy się przez długie wieki przed germanizacją, nie po to łączyliśmy się dobrowolnie z Polską, by w morzu polskości ginąć!

Mamy prawo na naszej ziemi tak do życia duchowego jak i materialnego. Nasz byt – jest bytem Polski; zabicie bowiem w Kaszubach poczucia narodowego grozi Polsce utratą dostępu do morza. Nie ma Kaszubów bez poczucia swej odrębności narodowej – a bez Kaszubów nie ma Polska prawa do morza.

Wobec tego zarówno dla dobra Kaszubów jak i całego państwa polskiego wołamy o reformę pojęć, szkół i prasy na Kaszubach.

[Aleksander Labuda]

¹ W 1294 r. zmarł Mściwój II (Mestwin II), ostatni przedstawiciel panującej na Pomorzu Gdańskim dynastii Subisławiców. Po jego śmierci, na mocy zawartego wcześniej układu w Kępnie (1282 r.), jego dziedzictwo przeszło pod panowanie księcia wielkopolskiego Przemysła II.